

Sosiaali- ja terveyskeskusten palvelutuotannon uudelleenjärjestely – kysymyksiä ja vastauksia

K: Mitä yhteisyrityksellä tarkoitetaan?

V: Sillä tarkoitetaan, että Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä perustaa yrityksen yhdessä yksityisen terveydenhuollon toimijan kanssa. Tarkoituksena on tuottaa Päijät-Hämeen väestölle paremmin saatavissa olevat ja laadukkaammat sosiaali- ja terveystalvet. Yrityskumppani tuo yhteisyritykseen uusia tapoja asioida. Yhtymällä on 49 prosentin omistusosuus yhteisyrityksestä. Perinteisiin ulkoistuksen tapoihin verrattuna yhtymän omistus yhtiössä mahdollistaa suuremman läpinäkyvyyden ja vahvemman ohjauksen.

K: Voisiko yhtymän omistusosuus olla 51 % ja yksityisen toimijan 49 %?

V: Jos yhtymällä olisi yhteisyrityksessä enemmistöosuus, saatettaisiin joutua kilpailutuksen kautta ostamaan vaikkapa sähköiset ajanvarauspalvelut eri yhtiöltä, eikä voitaisi käyttää suoraan kumppanin valmista työkalua. Yhteisyrityksessä kumppanin valmiit palvelut ja hyvät käytännöt saadaan käyttöön saumattomasti ja aikaa hukkaamatta. Yhteisyritykselle halutaan luoda edellytykset hyödyntää joustavasti markkinalähtöisiä toimintamalleja.

K: Mitä muutoksella erityisesti tavoitellaan?

V: Muutoksella tavoitellaan hoidon ja palvelujen parempaa saatavuutta ja laatua. Se tarkoittaa, että sote-keskuksiin pääsee nopeammin kiireettömään hoitoon ja niillä on käytössään uudenlaisia, ennaltaehkäiseviä ja joustavia palveluja, muun muassa digitaalisia etävastaanottopalveluja tai sähköinen ajanvaraus. Yhteisyrityksessä yhtymällä on paremmat mahdollisuudet ohjata palvelujen tuotantoa. Näin päijäthämäläisille voidaan tarjota toimivat palvelut ja käyttää siten verorahat viisaasti. Tavoitteena on myös, että yhteisyritys on hyvä ja haluttu työpaikka.

K: Miksi palvelut tuotetaan mieluummin yhteisyrityksen kautta kuin itse?

V: Merkittävä osa avosairaanhoidosta on varsinkin Lahdessa hoidettu jo 15 vuoden ajan ulkoistettuna toimintana. Hoidon saatavuuden parantaminen edellyttää merkittäviä toiminnallisia muutoksia, ja näistä muutoksista etenkin digitaalisten palveluiden kehittämiseen tarvitaan vahva kumppani. Palvelutuotantoon haetaan uudenlaista osaamista, mitä kautta saadaan digipalveluita ja uusia toimintamalleja nopeammin käyttöön kuin omin voimin olisi mahdollista. Hyvät digitaaliset palvelut mahdollistavat joustavan ja oikea-aikaisen palvelun ja vapauttavat ammattilaisten aikaa potilas- ja asiakastyöhön. Yhteisyrityksen muodostamisen jälkeen palvelutuotannosta olisi ulkoistettua suurempi osa kuin nykyisin, mutta yhtymälle jää edelleen myös omaa palvelutuotantoa. Tavoitteena on rakentaa maakunnallisesti yhteentoimiva palvelutuotantokokonaisuus, jota yhteisyritys hoitaa.

K: Miksi yhtymä ei ulkoista kerralla kaikkia Päijät-Hämeen sote-keskuksia?

V: Kyse on laajasta kokonaisuudesta. Uudelleenjärjestely on järkevää toteuttaa hallitusti vaiheittain. Näin saadaan yksityisen ja julkisen toimijan parhaat puolet käyttöön mahdollisimman hyvin. Aikataulu on tiukka, koska nykyiset ulkoistus sopimukset päättyvät, ja palveluiden tuottaminen pitää järjestää uudelleen 1.1.2021 alkaen.

K: Mitä tapahtuu palveluiden lakisääteiselle järjestämismallille?

V: Vastuu palvelujen järjestämisestä säilyy yhtymällä kuten nykyin. Yhtymä myös vahvistaa tässä yhteydessä järjestäjätoimintojaan. Kyse on ainoastaan uudesta tavasta tuottaa palveluita. Yhteisyritykselle ei myöskään siirretä julkisia hallintotehtäviä tai julkisen vallan käyttöön liittyviä tehtäviä.

K: Yhtymän muutosohjelmassa ei mainittu yhtiöittämismahdollisuutta. Haluttiinko asialata päättäjiltä ja henkilöstöltä?

V: Muutosohjelmassa mainitaan, että yhtymä kehittää palvelujen hankintaa kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti, ja tätä kehitystyötä tehdään kumppaneiden kanssa aina asiakkaan ja potilaan parhaaksi. Näin varmistetaan yhtymän perustehtävä: maakunnallisten sote-palvelujen toteutuminen. Valmisteluvaiheessa olevasta asiasta on keskusteltu muutosohjelmaa valmistelleissa työpajoissa, työvaliokunnassa, erikseen kaikkien kunnanjohtajien kanssa sekä yhtymähallituksessa. Sote-keskushankinnan kilpailutuksen valmistelu aloitettiin tammikuussa. Hankintapäätös tehdään kesäkuussa, kun kilpailutus on toteutettu. Tänä aikana käydään keskusteluja henkilöstön, asukkaiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

K: Kuinka kuntayhtymän sana painaa, kun yksityisellä on enemmistöomistus? Miten varmistetaan, että pääomistaja todella kuuntelee vähemmistöosakasta?

V: Riittävä määräysvalta varmistetaan yhtiöjärjestyksellä, osakassopimuksella, palvelusopimusneuvotteluilla sekä yhtiön hallituksen kokoonpanolla. Määräenemmistöäädöksillä voidaan suojata vähemmistöosakasta. Lisäksi yleiset yhdenvertaisuus- ja huolellisuusvelvoitteet velvoittavat yhteisyrityksen johtoa. Yhtymä tavoittelee yhteisyritysmallilla vahvempaa ohjausmahdollisuutta kuin sillä on nykyisissä ulkoistuksissa.

K: Millaiseksi osakassopimus ja omistajuus muodostuvat? Voiko osakassopimuksen sisältö tulla luottamushenkilöiden tietoon ennen päätöksentekoa?

V: Keskeiset asiakirjat ovat osa normaalia julkista päätöksentekoa. Osa saattaa olla salassa pidettävää sisältämiensä liikesalaisuuksien vuoksi. Yhtymä pyrkii koko prosessissa mahdollisimman avoimeen toimintaan.

K: Mistä yhteisyritys hankkii tarvitsemansa tukipalvelut?

V: Yhteisyritys hyödyntää soveltuvin osin yhtymän kliinisiä tukipalveluita. Lähtökohtaisesti yhteisyritys hankkii palvelut valitsemaltaan toimittajalta.

K: Onko sopimuskumppanin valintakriteerinä yhteiskuntavastuullisuus, ja kuinka muodostuvan yrityksen yhteiskuntavastuullisuutta raportoidaan?

V: Tarjoajilta edellytetään vastuullisuussuunnitelmaa ja siihen sitoutumista. Siinä tulee huomioida tarjoajan verokansalaisuutta koskevat periaatteet, tarjoajan sosiaalista vastuuta koskevat periaatteet sekä ympäristövastuuperiaatteet. Suurimmilla yksityisillä terveystaluyrityksillä on verostrategia ja verojalanjäljen kuvaus, joissa esitetään läpinäkyvästi yhtiöiden verotukseen liittyvät linjaukset. Yhteisyritykselle voidaan laatia vastuullisuusohjelma ja -raportointi, joiden toteuttamiseen on olemassa selkeitä ohjeita ja malleja.

K: Muodostuuko tähän alueellinen monopoli ja oletetaanko tehokkuushyötyjä saavutettavan monopoliasemasta riippumatta?

V: Tavoitteena on yhtenäinen toimintatapa koko maakunnassa, ja tämä saavutetaan parhaiten, kun on pääsääntöisesti yksi tuottaja. Tuottamisessa hyödynnetään julkisen toimijan ja yksityisen kumppanin parhaita puolia. Yhtymän konserniohjauksella varmistetaan tuottavuuden kehittyminen jatkossakin. Yhteisyrityksen pitää olla kilpailukykyinen valtakunnallisesti tarkasteltuna. Hallituksen ja omistajien tehtävänä on määritellä yhteisyrityksen taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet, joiden avulla saavutetaan haluttu hinta- ja laatutaso.

K: Kuinka isosta muutoksesta on kyse?

V: Muutos on melko suuri. Se edellyttää vahvaa ja määrätietoista johtamista sekä henkilöstön ja kuntalaisten aktiivista osallistumista.

K: Onko tämä säästöhanke, entä heikkenevätkö palvelut?

V: Kokonaisuutta suunnitellaan hyvinvointiyhtymän talouden mahdollistamassa raamissa. Erityisiä säästöjä yhteisyrityksellä ei haeta, vaan tavoitteena on toimintavarmuus, palveluiden vahvistaminen ja laadun parantaminen.

K: Mitä aluetta yhteisyritys palvelee?

V: Alkuvaiheessa yhteisyritys vastaa peruspalveluiden tuottamisesta Lahdessa, Kärkölässä ja Iitissä eli noin 131 000 asukkaalle. Myöhemmin toiminnan on tarkoitus laajeta maakunnalliseksi.

K: Muuttuuko sote-keskustoiminta Lahti-vetoiseksi?

V: Ei muutu, vaan tavoitteena on maakunnallisesti yhtenäinen malli. Kaikilla yhtymälle peruspalvelunsa siirtäneillä kunnilla on mahdollisuus päästä mukaan hankintaan myöhemmässä vaiheessa. Muutoksen johtamisen kannalta on tarkoituksenmukaista vaiheistaa hankinta.

K: Entä sitooko esityksessä mainittu aie laajentaa mallia Lahden, Kärkölan ja litin ulkopuolelle liikaa yhtymän käsiä jo tässä vaiheessa?

V: Yhtymä ei sitoudu nyt tehtävällä hankinnalla laajentamaan toimintamallia tai tekemään laajenusta tietyssä aikataulussa. Näistä seikoista tehdään eri päätökset myöhemmin. Yhtymällä on kuitenkin palvelusopimuksessa oikeus alueelliseen laajentamiseen.

K: Miten hyvinvointiyhtymän ja Hartolan neuvotteluissa olevan sopimuksen käy?

V: Valmistelu on jatkunut alkuperäisen suunnitelman pohjalta. Jos suunnitelma ei toteudu, palataan muihin esillä olleisiin toteutusvaihtoehtoihin.

K: Miten käy sopimusten muiden yritysten kanssa?

V: Tällä hankinnalla ei ole suoraa vaikutusta yhtymän muiden toimintojen (esim. kuvantaminen) ostopalveluihin. Laboratoriopalvelujen osalta yhteisyrittäksellä on mahdollisuus perustellusti hankkia palvelut muulta kuin yhtymän osoittamalta taholta vuoden 2027 alusta.

K: Miksi yhtymän hallitus ei keväällä päättänyt vasta valmistelun aloituksesta, vaan esityslis-tatekstissä mainittiin jo kilpailutuksen käynnistäminen?

V: Kyse on valmistelun aloittamisesta. Hankinta toteutetaan neuvotteluhankintana. Tämä tarkoittaa, että pitää valmistella kriteerit ja päästä neuvottelemaan palvelun sisällöstä tarjoajien kanssa palvelun sisällön määrittämiseksi. Tämä koskee erityisesti digipalveluja. Yhtymän hallitukselle esitetään, että se tekisi yhtymäkokoukselle esityksen hankinnasta ja yhteisyrittäksen perustamisesta 29.6.2020, ja yhtymäkokous päättäisi asiasta 7.8.2020.

K: Mikä on hankintaprosessin tarkka aikataulu? Milloin yhtymäkokous käsittelee asiaa?

V: Tavoiteaikataulu on, että yhtymäkokous päättää asiasta 7.8.2020.

K: Miten turvataan perusterveydenhuollon ja erikoissairanhoidon integraatio?

V: Integraatiotyön jatkaminen on ehdottoman tärkeää. Sitä on mahdollista jopa vahvistaa, koska sote-keskustoiminta olisi nykyistä vahvemmin yhtymän ohjauksessa ja sekä toimintatavat että keskeiset tietojärjestelmät olisivat nykyistä yhtenevämmät. Erityispalveluiden tarkoituksenmukaiseen käyttöön liittyvät pelisäännöt sovitaan yhtymän ja yhteisyrittäksen välisillä palvelusopimuksilla. Periaatelinjaukset voidaan kirjata osakassopimukseen.

K: Miten ennaltaehkäisevä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö toteutuu?

V: Ennaltaehkäisevä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö kuuluu hankinnan alla olevien sote-keskusten tehtäviin. Ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä niiden digitaaliset ratkaisut ovat keskeinen osa tarjoajien vertailuperusteissa.

K: Miten varmistetaan, että erikoissairaanhoidon kulut pysyvät kurissa?

V: Kustannusten kasvu on saatava maakunnan taloudellisen kantokyvyn mukaiseksi siten, että samalla turvataan riittävän laadukkaat ja tarvetta vastaavat palvelut mahdollisimman oikeudenmukaisesti koko maakunnassa. Peruspalveluiden vahvistaminen ei automaattisesti hillitse erityispalveluiden kustannuksia, mutta sote-keskuspalveluiden parempi saatavuus sekä omahoito ja digitaaliset palvelut kevyempinä hoitomuotoina luovat edellytykset maltillisemmalle kustannuskehitykselle. Erikoissairaanhoidon käytölle asetetaan tavoitteet hankinnan kannustin–sanktiomallissa.

K: Mitä tietojärjestelmiä yhteisyrityksessä käytetään? Miten varmistetaan tietojen liikkumisen sujuvuus?

V: Yhtymän asiakas- ja potilastietojärjestelmät on tarkoitus yhtenäistää siltä osin, kun niissä on edelleen vaihtelua. Omat tietojärjestelmät muodostavat jatkossakin rungon toiminnalle, mitä kautta varmistetaan tietojen siirtymisen sujuvuus. Samanaikaisesti on tarkoituksenmukaista hyödyntää yksityisen toimijan osaamista ja jo olemassa olevia sovelluksia ennen kaikkea asiakkaiden ja potilaiden käyttämissä digitaalisissa työkaluissa. Tällaisia palveluja ovat mm. ajanvaraus, yhteydenosaantikanavat, etäpalvelut ja omahoitotyökalut. Digitaaliset ratkaisut toteutetaan niin, että ne muodostavat asiakkaan kannalta yhtenäisen kokonaisuuden, ja ne integroidaan yhtymän asiakas- ja potilastietojärjestelmään.

K: Onko tämä palveluiden toteutustapa hallitusohjelman mukainen?

V: Kyllä, hallitusohjelma korostaa nimenomaan sote-keskusten toiminnallista kehittämistä. Perhe- ja peruspalveluministeri Kiuru on painottanut alueellisesti tarkoituksenmukaisia ratkaisuja sekä palvelujen tuotannon kehittämistä. Yhtymä on käynnistänyt myös hallitusohjelman mukaisen sote-keskuskehittämishankkeen, johon yhteisyritys sitoutuu. Hankinta on suunniteltu niin, että yhtymän kyky huolehtia palveluntuotannon jatkuvuudesta turvataan. Yhteisyritykselle ei siirry hankinnan yhteydessä järjestämistä vastuuta, vaan se säilyy yhtymällä. Yhtymä myös vahvistaa tässä yhteydessä järjestämistoimintojaan.

K: Miten uudistus suhtautuu sosiaali- ja terveydenhuollon rajoituslakiin?

V: Yhteisyritystä koskevaan sopimukseen kirjataan rajoituslain edellyttämä irtisanomisehto.

K: Miksi yhtymä ei odota sote-uudistuksen toteutumista ja uutta lainsäädäntöä?

V: Koska nykyiset ulkoistussopimukset päättyvät, on välttämätöntä tehdä ratkaisu maakunnallisista sote-keskuspalveluista. Yhtymä voi toimia vain voimassa olevan lainsäädännön puitteissa, eikä jäädä odottamaan mahdollisesti vuosien päästä voimaan tulevaa lainsäädäntöä. Myöskään hoitoon pääsyä odottava potilas ei voi odottaa loputtomiin.

K: Onko yhtymän esityksen laillisuus varmaa?

V: Esitys on nykyisen lainsäädännön mukainen. Tulevia säännöksiä ja perustuslakivaliokunnan lausuntojen suhdetta niihin ei ole mahdollista arvioida ennakkoon.

K: Mitä toimintoja perustettava yhteisyritys tuottaa?

V: Yhteisyrittäjien palveluiksi suunnitellaan avosairaanhoidon, suun terveydenhuoltoa, perustason mielenterveys- ja päihdepalveluita, fysioterapeuttien suoravastaanottoja, ehkäisyneuvolapalveluja, terveyssozialityötä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon neuvontaa ja ohjausta. Neuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ovat osa sote-keskustoimintaa, mutta ne eivät kuulu yhteisyrittäjien tehtäviin muutoin kuin lääkäripalvelujen osalta. Yhtymä järjestää muista palvelutoiminnoistaan palveluita sote-keskusten yhteyteen siten, että ne ovat asiakkaan ja potilaan kannalta sujuvasti saatavilla.

K: Muuttuvatko asiakkaan maksamat maksut yhteisyrittäjien hoitamisessa toimipisteissä?

V: Eivät muutu. Kaikissa yhtymän vastuulla olevissa toimipisteissä peritään samat asiakasmaksuasetukseen ja hallituksen päätöksiin perustuvat asiakasmaksut.

K: Mitä tapahtuu yhtymän nykyiselle näissä palveluissa työskentelevälle henkilöstölle?

V: Yhtymän työntekijät siirtyvät perustettavan yrityksen työntekijöiksi liikkeenluovutuksen kautta.

K: Minkä työehtosopimuksen piiriin henkilöstö siirtyy?

V: Liikkeenluovutushetkellä voimassa olevia työ- ja virkaehtosopimuksia noudatetaan niiden voimassaolon ajan. Tämän jälkeen työnantaja päättää, mitä työehtosopimusta jatkossa noudatetaan. Virkasuhteet eivät kuitenkaan siirry yhtiöön, vaan virkasuhteissa olevien kanssa solmitaan vastavertainen tasoinen työsuhte.

K: Onko yhteisyrittäjien yhtenä tarkoituksena vaihtaa työehtosopimusta joiltakin hinnoitelluista palveluista työnantajanäkösuhde edullisempaan?

V: Palkkavertailussa on hyvä huomioida, että työehtosopimusten palkat ovat vähimmäispalkkoja. Palkoista sovitaan työnantajakohtaisesti. Tämä ei siis ole välttämättä säästökeino. On myös otettava huomioon, että palkan lisäksi henkilöstön rekrytointiin, motivointiin ja vaihtuvuuteen vaikuttavat muutkin asiat, esimerkiksi palkitseminen ja muut työnantajakuvaan liittyvät asiat. Paikallista sopimista kannattaa hyödyntää työehtosopimusten lisäksi.

K: Miten uudistuksessa näkyy henkilöstön arvostus ja onko henkilöstön mielipidettä kuultu?

V: Henkilöstön halu työskennellä yksityisellä ja julkisella palvelujen tuottajalla jakautuu hyvin tasaisesti, jos katsoo sosiaali- ja terveyspalveluja yleisesti. Yhtymässä avautuu jatkuvasti uusia tehtäviä, joten henkilöstö voi halutessaan hakea yhtymän avoimena olevia tehtäviä. Näin on toimittu onnistuneesti aiemmissakin rakenneuudistuksissa, mikä osoittaa työnantajalta henkilöstölähtöistä toimintaa. Tämä asia on käsitelty yhteistoimintalain edellyttämien periaatteiden mukaisesti. Julkisen ja yksityisen toimijan yhteistyö voi antaa sote-ammattilaisille nykyistä laajemmat

mahdollisuudet löytää kulloisenkin elämäntilanteen mukainen työsuhde. Liikkeenluovutustilanteissa on erityisen tärkeää käydä läpi henkilöstön kanssa, mikä tosiasiallisesti muuttuu.

K: Miten henkilöstö otetaan mukaan uudistuksen valmisteluun?

V: Henkilöstöä on osallistunut ja osallistuu edelleen muutoksen suunnitteluun: hyvinvointiyhtymä kehittää sote-keskusmallia kuunnellen ja hyödyntäen henkilöstön osaamista. Yhtymän muutosohjelma sisältää sote-keskustoimintamallin kehittämisen. Tämä on myös maan hallituksen kärkitaivoite. Uudistuksessa kehitetään palveluja yhdessä henkilöstön kanssa tavoitteena parantaa työviihtyvyyttä ja työn mielekkyyttä. Muutosohjelmassa toteutetaan henkilöstöä osallistava kehittämishanke, joka koskee myös yhteisyritykselle siirtyvän toiminnan henkilöstöä. Uuden järjestämistavan käyttöönotto on kiinteä osa kehittämishanketta. Hankkeelle perustetaan erillinen henkilöstöryhmä seuraamaan muutosta.

K: Miten henkilöstön koulutukset järjestellään?

V: Yhteisyrityksen osalta ei ole estettä järjestää nykyisen kaltaisia koulutusputkia yhtymän omassa tuotannossa oleviin erikoissairaanhoidon yksiköihin, perhekeskuksen neuvoloihin tai kuntouttaviin sairaaloihin. Sama koskee esimerkiksi yleislääketieteen koulutukseen kuuluvaa päivystystoiminnan koulutusta, mitä voidaan jatkossakin antaa Akuutti24:n puitteissa. Valmistelutyön yhteydessä on käyty neuvotteluja kouluttavien yliopistojen kanssa siitä, millä järjestelyllä avosairaanhoidon vastaanottotoimintaan liittyvä koulutus voidaan toteuttaa julkisen ja yksityisen toimijan yhteisyrityksessä. Neuvotteluja jatketaan, kun yhteisyrityksen kumppani on tiedossa. Parhaillaan koulutuksessa oleville työntekijöille turvataan koulutuksen jatko yhteistyössä yliopistojen kanssa.

K: Jos hoitotakuuta tai palvelun laatua koskeva lainsäädännön velvoitteet eivät toteudu, kohdistuvatko mahdolliset sanktiot yhtymään vai yhteisyritykseen? Miten potilasvahingot ja niiden edellyttämät taloudelliset ja muut seuraamukset jakautuvat yhtymän ja yhteisyrityksen kesken?

V: Palvelujen saatavuudelle on asetettu tavoitteet. Avosairaanhoidon osalta kiireettömään hoitoon on päästävä 7 vuorokaudessa ja suun terveydenhuollon osalta 14 vuorokaudessa. Lisäksi yhteyden saannille sote-keskukseen asetetaan tavoitteet. Nämä on sanktioitu, ja sanktiot kohdistuvat yhteisyritykseen. Yhteisyrityksellä tulee olla voimassa vaatimusten mukainen potilasvahinkovakuutus. Yhteisyritys vastaa potilasvahingoista.

K: Millainen on yhtymän jäsenkuntien mahdollisuus vaikuttaa yhteisyrityksen toimintaan ja kuntien kannalta tärkeiden peruspalvelujen tuottamiseen? Kuullaanko kuntia esimerkiksi yhteisyrityksen kanssa tehtävien palvelusopimusten sisällöstä?

V: Hyvinvointiyhtymä vastaa edelleen palvelujen järjestämisestä, eikä kunnilla ole ostopalveluihin suoraa ohjausmahdollisuutta. Tarjoajien vertailussa kuitenkin arvostetaan suunnitelmallista yhteistyötä sote-keskusten sijaintikuntien kanssa.

K: Saadaanko osakassopimuksesta, yhtiöjärjestyksestä ja yhtymän asemasta yhteisyrityksen vähemmistöosakkaana yksityiskohtaisempi selvitys ennen niiden hyväksymistä?

V: Palvelusopimus, yhteisyrityksen yhtiöjärjestys ja osakassopimus ovat julkisia asiakirjoja, ja niiden sisältöä käydään läpi yhdessä kuntapäättäjien kanssa. On selvää, että nämä asiakirjat ovat merkittävä osa hankintaa ja yhteisyrityksen perustamista, eikä niiden valmistelu laajassa monitoimijayhteistyössä ole mahdollista. Ne on laadittu sekä tilaajalle että tuottajalle hyväksyttävissä oleviksi siten, että kuntayhtymän järjestäjärooli ja ohjausvaikutus mahdollistuvat kaikissa olosuhteissa.

K: Sisältyvätkö sosiaali- ja peruspalvelujen kehittämisen päälinjat yhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmiin vai yhteisyrityksen kanssa laadittaviin palvelusopimuksiin?

V: Sisältyvät. Yhtymä on valmistellut muutosohjelman, joka tähtää talouden tasapainottamiseen. Sote-keskushankinnan tavoitteet on johdettu tästä muutosohjelmasta.

K: Miten yhteisyrityksen valvonta käytännössä toteutetaan? Ulottuuko esimerkiksi tarkastuslautakunnan rooli yhteisyritykseen?

V: Yhtymä määrittelee yhteisyrityksen valvonnasta vastaavat tilaajan viranhaltijat. Valvontaa tehdään useilla eri keinoilla, kuten tilaajan ja tuottajan yhteisessä seurantaryhmässä, ennakoivana kehittämisyhteistyönä sekä konkreettisilla valvontakäynneillä ja poikkeamien käsittelyllä. Valvonnan hyödynnetään sovittuja seurantamittareita, kannustin–sanktiomallia sekä asiakas- ja muita palautteita. Sopimuksessa on tarkkaan määritelty poikkeamien käsittely ja sanktiointi.

K: Sosiaali- ja peruspalvelujen ostaminen keskitetään sopimuksella yhteisyritykseen. Onko jatkossa mahdollista lainkaan käyttää muita palvelutuottajia sopimuksessa mainittujen palvelujen osalta?

V: Siltä osin, kun kyse on hankinnassa määritellyistä sote-keskuspalveluista, tehdään hankinta yhteisyritykseltä sopimuksen kattavilta osin. Yhtymällä on määräaikaista hankintasopimuksia myös muiden palveluntuottajien kanssa yhteisyrityksen ensimmäisinä vuosina. Tavoitteena on yksi maakunnallinen tuottaja, eikä palveluja hankita sopimuskaudella muilta palveluntuottajilta. Yhtymä hankkii kuitenkin runsaasti muita sote-palveluja erilaisilta palveluntuottajilta.

K: Mitä merkitsee "osaulkoistus" tässä yhteydessä, eikä ole kyse kokonaisulkoistuksesta?

V: Kokonaisulkoistuksella tarkoitetaan ulkoistusta, jossa järjestäjä hankkii kaikki tai lähes kaikki sote-palvelut yksityiseltä palveluntuottajalta. Sote-keskuspalvelujen hankkiminen yhteisyritykseltä ei ole kokonaisulkoistus. Kyseessä on kuitenkin sillä tavoin merkittävästä palvelutuotannon ulkoistuksesta, että yhtymän tulee vahvistaa järjestäjän rooliaan ja huolehtia, että palvelutuotanto voidaan tarvittaessa ottaa yhtymän tuotantovastuulle. Tämä on huomioitu hankinnan toteutuksessa.

K: Voiko yhteisyrityksen omistus pohja (kotimainen/ulkomainen) muuttua normaalilla markkinamekanismilla? Voiko yhtymä vähemmistöosakkaana vaikuttaa siihen ja miten?

V: Kyllä, yhtymä voi vaikuttaa osakkeiden myyntiin. Jos osakas haluaa myydä osakkeitaan, niitä tarjotaan ensin toisen osakkaan ostettaviksi. Palvelusopimuksen (ml. käyttöön otetut optiokaudet) päättyessä kumppanin tulee tarjota omistamansa osakkeet yhtymälle (yhtymän osto-oikeus). Yhtiön yhtiöjärjestyksessä on osakkeita koskeva lunastuslauseke, jonka tarkoitus on turvata sopijapuolia osakassopimuksen vastaisilta yhtiön osakkeiden luovutuksilta.

K: Miten varaudutaan mahdollisen sote-uudistuksen vaatimiin, tulevaa yhtiötä koskeviin velvoitteisiin? Otetaanko asia jotenkin huomioon sopimuksissa?

V: Kyllä. Sopimukseen sisältyy muun muassa erityinen irtisanomisehto sote-uudistuksen vuoksi. Pitkällä sopimuskaudella on myös ollut perusteltua huomioida sopimuksessa mahdolliset lainsäädännön muutokset.